

Masteropleiding Leren en Innoveren

Vindt u nieuwe ontwikkelingen en veranderingen in het onderwijs belangrijk? En wilt u daarin samen met anderen een voortrekkersrol vervullen? Met de nieuwe hbo-master Leren en Innoveren ontwikkelt u de competenties om in een vernieuwingsproces een centrale rol te vervullen.

Aanleiding voor de ontwikkeling van de Master Leren en Innoveren (MLI) is de constatering dat veranderingen in het onderwijs zeer moeizaam tot stand komen. Nieuwe ontwikkelingen worden vaak enthousiast ingezet, maar niet goed geborgd, waardoor ze niet beklijven. Er is een duidelijke behoefte aan leraren die het onderwijs op verantwoorde wijze en vanuit hun eigen kracht kunnen verbeteren én vernieuwen. Een dergelijke vernieuwing in de school is het resultaat van een gezamenlijk leerproces. Om dat te kunnen faciliteren en goed te kunnen begeleiden zijn bijzondere kwaliteiten nodig.

Met het volgen van de Master Leren en Innoveren ontwikkelt u de kwaliteiten die noodzakelijk zijn om een veranderings- en innovatieproces in uw school te starten en te begeleiden.

Samenwerking

De masteropleiding Leren en Innoveren is ontwikkeld door Interactum, een samenwerkingsverband van zeven zelfstandige pabo's in Nederland. Binnen dit samenwerkingsverband zijn twee varianten ontwikkeld:

- de variant Interactum Oost (lesplaats Hengelo)
- de variant Interactum West (lesplaats Utrecht)

Beide varianten zijn door de NVAO in 2007 geaccrediteerd als volwaardige hbo-masteropleiding.

Interactum West

Bij de ontwikkeling van de MLI van Interactum West zijn de volgende hogescholen betrokken: Hogeschool Domstad, Marnix Academie, Hogeschool iPabo, Katholieke Hogeschool Zwolle en Pedagogische Hogeschool de Kempel. Daarnaast is er voor deze master een samenwerkingsverband gesloten met het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoedingszaken (NIVOZ) in Driebergen.

In deze brochure leest u meer over de inhoudelijke opzet van de Master Leren en Innoveren. Praktische informatie over inschrijving vindt u achter in de brochure. Heeft u nog inhoudelijke vragen, dan kunt u contact opnemen met het bedrijfsbureau van de master, telefoon 030 275 35 80. Vraag u naar Peter Dijkhoorn, opleidingsmanager.

Ik wens u veel succes met het volgen van de Master Leren en Innoveren of met het maken van uw keuze.

Drs. Peter Dijkhoorn
Opleidingsmanager Masteropleidingen

Waarom de Master Leren en Innoveren?	7
De opleiding	9
Korte karakteristiek	9
Didactische opzet	11
Algemene beschrijving	12
Inhoud van de opleiding	13
Kerncompetenties	18
Docenten, lectoren en tutoeren	19
Praktische informatie	21
Doelgroep, instroom, doorstroom en uitstroom	21
Kosten, tijdsbesteding en locatie.	22
Inschrijfformulier	23

Waarom de Master Leren en Innoveren?

Vanuit het Ministerie van Onderwijs is er veel aandacht voor de kwaliteit van de leraar. Het invoeren van vernieuwingen in het onderwijs valt of staat bij de kwaliteit van de leraren. De leraar is de spil in het onderwijs. In het convenant Leerkracht van Nederland en in de nota Krachtig Meesterschap staat verdere professionalisering en functiedifferentiatie van de leraren dan ook centraal.

Maatschappelijke noodzaak

Schaalvergroting en fusies zorgen ervoor dat scholen in Nederland steeds complexere organisaties worden. Om in dergelijke complexe organisaties veranderingen te starten, te begeleiden en te borgen is niet eenvoudig. Vaak zijn veranderingen slechts cosmetisch en worden ze niet écht doorgevoerd in het onderwijs. Het is duidelijk dat het onderwijs behoefte heeft aan mensen die veranderingsprocessen van binnenuit kunnen initiëren en leiden en de betrokken mensen kunnen motiveren.

Behalve de schaalvergroting in de scholen zien we ook in de maatschappij allerlei veranderingen optreden. Globalisering en transparantie, mede ondersteund en veroorzaakt door het gebruik van ICT-technieken, kenmerken onze maatschappij. Ook zien we dat de productie-economie zich ontwikkelt naar een kennis-economie. Een kenniseconomie die, wat ons betreft, gericht is op duurzaam innoveren.

In beweging

Bovenstaande ontwikkelingen hebben behoorlijk wat gevolgen voor het onderwijs en de mensen die daarin werkzaam zijn. Scholen zijn meer dan ooit in beweging! Om deze beweging goed te sturen en te begeleiden zijn er in de schoolorganisatie goed opgeleide professionals nodig. Professionals die de verandering van binnenuit kunnen sturen, die een inspirerende leeromgeving kunnen creëren, die kunnen samenwerken en die zelf kennis kunnen creëren en collega's kunnen begeleiden in het samen creëren van kennis.

Leren en Innoveren

De Master Leren en Innoveren is ontwikkeld om talentvolle, ambitieuze leraren verder te professionaliseren zodat zij als 'teacher leaders' in hun eigen schoolorganisatie een voortrekkersrol kunnen vervullen als het gaat om onderwijsvernieuwingen. Deze vernieuwingen kunnen op elk niveau plaatsvinden: in de eigen klas, op afdelings- of organisatieniveau.

Behalve het initiëren van onderzoek en de daaraan gekoppelde ontwikkelingen begeleidt de 'teacher leader' de collega's ook bij het vernieuwen van het onderwijs zelf. Daarnaast is hij aanspreekpunt en adviseur voor het management op het gebied van onderwijsvernieuwing.

De academisch geschoolde 'teacher leader' past binnen het beleid van het Ministerie van Onderwijs om te zorgen voor meer hoger gekwalificeerde leraren in de scholen. Het Ministerie stimuleert deze ontwikkeling door de invoering van de lerarenbeurs. Deze maakt het volgen van deze master ook financieel aantrekkelijk.

Meer informatie over de lerarenbeurs vindt u op www.ib-groep.nl.

Korte karakteristiek

In het programma van de Master Leren en Innoveren neemt onderzoek een centrale plaats in. De beroepspraktijk is onderwerp van onderzoek en is het uitgangspunt voor innovatie.

In de opleiding staan drie programmalijnen centraal. Deze komen gedurende de opleiding zowel separaat als geïntegreerd aan bod. De drie programmalijnen zijn:

- leren en innoveren
- professionele identiteit
- onderzoek als leer- en innovatiestrategie

De opleiding is verdeeld over vijf perioden. Drie perioden in het eerste jaar en twee perioden in het tweede jaar. In het eerste jaar staat in elke periode een programmalijn centraal. In het tweede jaar worden de programmalijnen geïntegreerd aangeboden.

Aan elke periode is een onderzoeksopdracht verbonden. Deze onderzoeksopdrachten worden individueel door de student uitgevoerd.

Programma in schema

studiejaar	programmalijn	periode en onderzoeksproject
1	1. leren en innoveren	1. literatuuronderzoek
	2. professionele identiteit	2. zelfonderzoek
	3. onderzoek als leerstrategie	3. individueel actieonderzoek
2	integratie drie programmalijnen	4. collectief praktijkonderzoek
	integratie drie programmalijnen	5. onderzoek context school

Eerste jaar

In het eerste jaar komen de drie programmalijnen vooral theoretisch aan bod. Daarnaast oefent de student zich in verschillende onderzoeksvormen.

Leren en innoveren

In de eerste programmalijn staat een brede theoretische verdieping centraal. Hierbij wordt aandacht besteed aan thema's op het gebied van:

- kennistheorie;
- ontwikkelingspsychologie;
- leren en instructie;
- collectief leren;
- opvattingen over onderwijsinnovatie en onderzoek;
- methodologie;
- pedagogische theorieën;
- literatuur over de school en haar maatschappelijke context.

In deze leerlijn kunnen de studenten zich ruimschoots verdiepen in onderwerpen die relevant zijn voor projecten in hun eigen (school)praktijk. In het kader van deze programmalijn doet de student literatuuronderzoek ten behoeve van de schoolontwikkelingsvraag die aan het begin van de master in een convenant is vastgelegd.

Onderzoek als leer- en innovatiestrategie

In de tweede programmalijn staat onderzoek als leer- en innovatiestrategie centraal. De student onderzoekt de eigen context met het oog op het veranderen ervan: leren én innoveren. Deze lijn omvat een onderzoeksproject, waarbij de student actieonderzoek doet naar de onderwijspraktijk in de eigen groep.

De benadering van onderzoek als leer- en innovatiestrategie loopt als een rode draad door de hele opleiding. Zij vormt het integrerende aspect in de onderzoeksprojecten. Dat betekent dat de uitkomsten van elk van de onderzoeksprojecten relevant zijn voor de ontwikkeling van de eigen context.

Professionele identiteit

De derde programmalijn is gericht op de ontwikkeling van inzicht in de eigen professionele identiteit en de daaraan gerelateerde opvattingen, overtuigingen en waarden van de student.

Deze lijn is bedoeld om studenten te leren systematiek en transparantie te verbinden met vragen op het gebied van zingeving. Ook nodigt deze lijn studenten uit een moreel standpunt in te nemen ten aanzien van het onderzoek en de opbrengsten ervan.

Tweede jaar

In het tweede jaar gaat de cursist vooral met onderzoek in de praktijk aan de slag en staan de uitvoering en verslaglegging van twee onderzoeksprojecten centraal. Het eerste project betreft een collectief praktijkonderzoek in de school van de student. Het tweede project is een onderzoek naar de context van de school waarin de student werkzaam is.

Daarnaast verdiepen de studenten hun theoretische kennis over collectief praktijkonderzoek en verwerven ze kennis over de context van scholen. Het zwaartepunt ligt echter bij het daadwerkelijk onderzoeken van de eigen beroepscontext.

Didactische opzet

Didaktiek

De didaktiek van de master is gebaseerd op een sociaal-constructivistische definitie van leren en innoveren. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- a. leren is een sociaal proces, waarin lerenden door middel van dialoog en interactie samen kennis creëren;
- b. zij doen dit door aan concrete ervaringen betekenis te verlenen of bestaande betekenissen te herstructureren;
- c. dit proces verloopt in hoge mate zelfsturend; de lerenden zijn actief en zelfregulerend.

De leraar innovator heeft in dat proces en in de opleiding drie subrollen:

- zelfstandig onderzoeker van de eigen context;
- lid van een groep die de eigen context onderzoekt;
- inspirator en begeleider van collega's die hun eigen context onderzoeken: *primus inter pares*.

In de Master Leren en Innoveren wordt bovenstaande didaktiek vervolgens vertaald in zeven ontwerpprincipes, gegroepeerd naar bovengenoemde uitgangspunten:

Leren is een sociaal proces

1. *Collectief leren in leerkringen*

In het programma neemt collectief leren in leerkringen een prominente plaats in. De leerkring heeft drie functies:

- in de leerkring wordt de persoonsgebonden kennis onder de loep genomen door middel van reflectie, explicitering en dialoog;
- in de leerkring ontwikkelen de studenten vaardigheden om collega's te begeleiden;
- in de leerkring vindt het gezamenlijk creëren van kennis plaats.

Betekenis verlenen

2. *Integratie van kennismodi*

De wisselwerking tussen en de integratie van de verschillende soorten kennis (modus 1-, 2- en 3-kennis) vormt het belangrijkste uitgangspunt van de didaktiek van deze master. De kennismodi zijn door middel van onderzoek met elkaar verbonden.

3. *Relevantie en inbedding*

Vooraf wordt er tussen werkgever, student en opleiding een tripartiete overeenkomst afgesloten. Deze wordt in een convenant vastgelegd. De schoolontwikkelingsvraag en de daaraan gerelateerde leervragen zijn voor de student en de school relevant, maar ook de opleiding stelt eisen aan zowel de werkplek als de ontwikkelingsvraag.

4. *Toenemende complexiteit*

Er wordt een leerlijn gehanteerd waarin studenten in verschillende situaties onderzoekservaring opdoen; van enkelvoudig naar meer geïntegreerd onderzoek.

Zelfsturing

5. *Onderzoekend leren en innoveren*

Onderzoekend leren en innoveren vormen de rode draad in de master. De studenten gebruiken de onderzoekscyclus als leer- en innovatiestrategie en doen dat in toenemende mate onder eigen regie.

6. *Activerende didaktiek*

In de master worden werkvormen toegepast die veel inbreng van studenten vragen.

7. *Toenemende zelfsturing*

In de opbouw van het programma is sprake van een toenemende zelfsturing. In de eerste periode is er veel contactonderwijs, maar naarmate de opleiding vordert, nemen de uren voor zelfstudie toe.

Algemene beschrijving

Het programma van de Master Leren en Innoveren is zeer uitdagend en kwalitatief hoogwaardig.

Eerste jaar algemeen

In het eerste jaar wordt een gedegen kennisfundament gelegd. De studenten verwerven theoretische kennis ten aanzien van thema's als collectief leren, leergemeenschappen, onderzoekend leren, onderzoek als innovatie strategie, persoonlijk onderzoek, actieonderzoek, et cetera. Van meet af aan leren zij verschillende kennismodi met elkaar te verbinden. Er worden drie kennismodi onderscheiden:

- modus-1 kennis: generieke theoretische kennis op het gebied van leren en innoveren.
- modus-2 kennis: kennis geproduceerd in onderzoek in en ten behoeve van de context (in casu de eigen groep en school).
- modus-3 kennis en persoonsgebonden handelingskennis met een moreel karakter.

In het eerste jaar van de opleiding verwerft de student kennis en vaardigheden, die hem in staat stellen onderzoek als leer- en innovatiestrategie te gebruiken. Tevens leert hij – met name in leerkringen – hoe hij collega's (medestudenten) door het geven van kritische en opbouwende feedback kan ondersteunen.

In het eerste jaar voert de student drie relatief kleine onderzoeksprojecten uit. Bij deze onderzoeken hanteert de student de cyclische aanpak zoals die door Castelijns, Koster & Vermeulen (2004) beschreven is. De cyclus wordt achtereenvolgens doorlopen in:

1. een literatuuronderzoek ten behoeve van de eigen schoolontwikkelsvraag van de student;
2. een onderzoek naar de eigen professionele identiteit;
3. een actieonderzoek in de eigen groep.

Op deze wijze doet de student kennis en onderzoekservaring op die van belang is in de onderzoeksprojecten die in het tweede jaar worden uitgevoerd: een collectief praktijkonderzoek in de eigen school en een onderzoek naar de context van de school. Er is een opbouw gekozen waarin de onderzoeken in complexiteit toenemen.

De keuze van de onderwerpen is vooraf in een convenant vastgelegd. Deze overeenkomst is de uitkomst van het tripartiete overleg waarbij de school, de student en de opleiding betrokken zijn. In dit overleg wordt specifiek aandacht gegeven aan de rol van de werkplek in de opleiding en de eisen die daaraan gesteld worden.

Tweede jaar algemeen

In het tweede jaar van de master staan de uitvoering en verslaglegging van twee onderzoeksprojecten centraal:

1. een collectief praktijkonderzoek in de school van de student.
2. een onderzoek naar de context van de school waar de student werkzaam is.

Het eerste onderzoek levert een bijdrage aan het realiseren van het schoolontwikkeldoel, dat in het convenant gedefinieerd is. De student initieert het onderzoek en begeleidt zijn/haar collega's hierbij. Collectief onderzoek van de eigen praktijk wordt hier als een innovatiestrategie gehanteerd. Een dergelijk praktijkonderzoek veronderstelt een transparante en systematische aanpak van het schoolontwikkelproject.

Het tweede onderzoeksproject is gericht op het in kaart brengen van de context van de school en het beantwoorden van specifieke vragen in dit verband (samenwerkingsverbanden met andere scholen, met opleidingen of met instanties op het gebied van welzijn en zorg). Dit onderzoek resulteert in handelingsadviezen. Het daadwerkelijk veranderen van de context van de school valt buiten het bestek van deze opleiding.

Tijdens het tweede jaar verdiept de student zijn theoretische kennis over collectief praktijkonderzoek en verwerft kennis over de context van scholen. Het zwaartepunt ligt echter bij het daadwerkelijk onderzoeken van de eigen beroepscontext.

Eerste jaar

Het programma van het eerste jaar omvat drie periodes. Elke periode begint met een tweedaagse die een oriënterend karakter heeft.

Eerste periode

In de eerste periode ligt het accent op het verwerven van relevante wetenschappelijke kennis over leren en innoveren. Na een aantal jaren in de praktijk werkzaam te zijn geweest, is het van belang dat de studenten eerst met theoretische kennis worden geconfronteerd. De master wil hierin voorzien door hierop aan het begin van de opleiding een relatief zwaar accent te leggen.

De studenten worden echter wel van meet af aan uitgedaagd deze kennis te koppelen aan eigen leer- en onderzoeksvragen. Op deze wijze wordt al vroeg in de opleiding een start gemaakt met het ontwikkelen van een onderzoekende houding.

Bovendien verwerven de studenten met behulp van de verworven theoretische kennis een taal die als gemeenschappelijk referentiekader dient en die hen in staat stelt de sturing van het eigen leerproces steeds meer in eigen hand te nemen.

Thema's die in de eerste fase aan bod komen zijn: motivatie en zelfregulering, instructie en leren, collectief leren, veranderende perspectieven op onderwijsinnovatie, onderzoek en de relatie tussen school en context. Voorts wordt aandacht besteed aan innovatiestrategieën door middel van actieonderzoek en collectief onderzoek. Ten slotte maakt de student in deze periode globaal kennis met thema's als het creëren van modus-3 kennis en professionele identiteit.

Behalve kennis verwerft de student ook vaardigheden als toegang krijgen tot relevante wetenschappelijke kennis en het beoordelen van de kwaliteit daarvan. Ook voert de student een literatuurstudie uit. De student expliciteert de betekenis die de door hem verworven kennis heeft voor de eigen leer- en onderzoeksvragen die hij aan het begin van de periode heeft geformuleerd. Daarbij gebruikt de student externe bronnen (literatuur, experts) als referentiekader.

De eerste periode wordt afgesloten met een schriftelijk verslag van het literatuuronderzoek en een mondelinge presentatie daarvan.

De inhouden en doelen van de eerste periode:

De student:

1. oriënteert zich op externe bronnen (experts/literatuur);
2. verwerft kennis van de 'state of the art' ten aanzien van de inzichten over leren, innoveren en collectief en individueel praktijkonderzoek (het betreft hier thema's die gerelateerd zijn aan (combinaties van) de zeven SBL-competenties);
3. verwerkt deze kennis en inzichten tot een samenhangend en consistent referentiekader;
4. weet toegang te krijgen tot externe bronnen;
5. beoordeelt de kwaliteit en relevantie van externe bronnen;
6. heeft zich de inhoud, achtergronden en werkwijze van de onderzoekscyclus eigen gemaakt en past deze toe bij het literatuuronderzoek;
7. relateert het externe referentiekader aan de eigen schoolontwikkelingsvraag en scherpt deze op grond daarvan aan;
8. expliciteert de opzet, uitvoering en opbrengsten van het literatuuronderzoek en legt hierover verantwoording af;
9. leert anderen begeleiden bij het uitvoeren van literatuuronderzoek en bij het doordenken van de consequenties van dat onderzoek voor schoolontwikkeling en individueel actieonderzoek.

Tweede periode

In de tweede periode ligt het accent op de professionele identiteit van leraren en de manier waarop persoonsgebonden handelingskennis met een moreel karakter gecreëerd kan worden. Een dergelijk accent komt tegemoet aan de toenemende aandacht voor de persoon van de leraar en het inzicht dat de persoonlijke biografie van de leraar voor een groot deel zijn of haar functioneren bepaalt. Door de inhoud van de master dicht bij de persoon van de student te brengen, wordt deze uitgedaagd op methodische wijze betekenis en zin te geven aan eigen ervaringen in de professionele context en zijn handelen en denken te legitimeren.

In deze periode verwerven de studenten vaardigheden om de eigen professionaliteit te onderzoeken (opvattingen, overtuigingen, waarden in relatie tot het eigen werk). Studenten maken kennis met enkele relevante morele oriëntaties en leren hoe zij die in hun onderzoek naar hun eigen professionele identiteit als extern referentiekader kunnen gebruiken. Zij leren hun eigen opvattingen systematisch te onderzoeken (aan de hand van de cyclus), zin te geven aan eigen ervaringen in de professionele context en er handelingsconsequenties aan te verbinden. Ook leren zij hoe zij medestudenten hierbij kunnen ondersteunen.

Deze kennis en vaardigheden passen studenten toe in een zelfonderzoek naar de eigen professionele identiteit. Mede op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, maakt de student een plan voor een actieonderzoek in de eigen groep. Dit plan zal in de derde periode worden uitgevoerd.

Periode twee wordt afgesloten met een schriftelijk verslag en een mondelinge presentatie van het zelfonderzoek naar de eigen professionele identiteit.

De inhoud en doelen van de tweede periode:

De student:

1. verwerft theoretische kennis over professionele identiteit van leraren en de manier waarop persoonsgebonden handelingskennis gecreëerd kan worden;
2. verwerft vaardigheden die voor het onderzoeken van de professionele identiteit van belang zijn;
3. verwerft kennis over verschillende existentiële en morele opvattingen en leert hoe hij deze kan gebruiken als extern referentiekader;
4. past de cyclische werkwijze toe op het onderzoek naar de eigen professionele identiteit;
5. expliciteert de opzet, uitvoering en opbrengsten van het onderzoek naar de eigen professionele identiteit en legt hierover verantwoording af;
6. verwerft vaardigheden om anderen te ondersteunen bij het expliciteren van hun existentiële en morele opvattingen en het ontwikkelen van inzicht in hun professionele identiteit;
7. kent inhoud en betekenis van de begrippen individuele en collectieve professionele identiteit;
8. verbindt consequenties aan de uitkomsten van het onderzoek naar de eigen professionele identiteit met het oog op:
  - a. het individuele actieonderzoek in periode drie (eerste jaar)
  - b. het collectief onderzoek in het tweede jaar;
9. maakt een onderzoeksplan voor het individuele actieonderzoek in periode drie (eerste jaar).

Derde periode

In deze periode ligt het zwaartepunt op de programmalijn onderzoek als leer- en innovatiestrategie. De student verwerft kennis en vaardigheden op het gebied van praktijkonderzoek, met name op het gebied van methoden en technieken, het begeleiden van collega's en de wijze waarop belanghebbenden – in het bijzonder leerlingen – bij het onderzoek betrokken kunnen worden. De student past deze kennis en vaardigheden vervolgens toe in een actieonderzoek dat in de eigen groep wordt uitgevoerd.

Het actieonderzoek omvat alle fasen van de cyclus, namelijk het ontwikkelen van een persoonlijke ambitie, het formuleren van onderzoeksvragen, het verzamelen van informatie, het interpreteren ervan, het verbinden van consequenties hieraan voor de eigen praktijk, het uitvoeren van acties (het daadwerkelijk veranderen van de eigen praktijk) en vervolgens evalueren van zowel opbrengst als proces. De student sluit dit project af met een schriftelijk verslag en een mondelinge presentatie van het onderzoek.

In deze periode maakt de student ook een start met het toepassen van zijn kennis en vaardigheden in een collectief praktijkonderzoek gericht op de beantwoording van de schoolontwikkelingsvraag uit het convenant. Op basis van verworven inzichten uit de eerste en de tweede periode wordt deze overeenkomst in een tripartiete gesprek (opleiding, school, student) herijkt.

De student begint met de daadwerkelijke uitvoering van dit project door met zijn team een gemeenschappelijke ambitie te ontwikkelen en op basis daarvan onderzoeksvragen af te leiden. Ook maakt hij een plan van aanpak voor het collectieve praktijkonderzoek. Het onderzoek zelf zal in het tweede jaar uitgevoerd worden. Daarbij zal de student in het bijzonder aangeven welke begeleidingsvaardigheden hij wil ontwikkelen en op welke wijze hij dit zal gaan doen.

De inhoud en doelen van de derde periode

De student:

1. verwerft kennis en vaardigheden op het gebied van actieonderzoek (het betreft hier onderzoek naar onderwerpen die gerelateerd zijn aan (combinaties van) de eerste vier SBL-competenties);
2. past de cyclische werkwijze toe op een actieonderzoek in de eigen groep;
3. betreft belanghebbenden bij het actieonderzoek;
4. initieert en begeleidt het proces van collectieve ambitieontwikkeling van het eigen schoolteam;
5. formuleert met het eigen team een gezamenlijke onderzoeksvraag met het oog op schoolontwikkeling (zoals vastgelegd in het convenant);
6. maakt een plan ten aanzien van de eigen ontwikkeling op het gebied van begeleiding van onderzoeksprojecten;
7. verdiept zijn theoretisch inzicht in de begeleiding van collega's in het onderzoeks- en innovatieproces;
8. maakt een onderzoeksplan voor het collectieve actieonderzoek in periode vier;
9. expliciteert de opzet, de uitvoering en de opbrengsten van het actieonderzoek en legt hierover verantwoording af.

Tweede jaar

Het programma van het eerste jaar omvat twee periodes.

Vierde periode

De uitvoering van het collectieve praktijkonderzoek in de eigen school kent een cyclisch verloop en omvat de volgende fasen:

- het ontwikkelen van een gemeenschappelijke ambitie;
- het verzamelen van informatie;
- het gezamenlijk interpreteren van de informatie;
- het verbinden van consequenties aan de uitkomsten van het onderzoek;
- het uitvoeren van geplande acties;
- het evalueren van de opbrengst en het proces.

Het onderzoek is in periode drie van het eerste jaar voorbereid met het ontwikkelen van een gemeenschappelijke ambitie, het afleiden van onderzoeksvragen hieruit en het maken van een onderzoeksplan. Tevens heeft de student in periode drie de benodigde kennis over collectief praktijkonderzoek opgedaan. Bovendien hebben studenten de cyclus in het eerste jaar al drie maal doorlopen. In minder complexe contexten hebben zij de onderzoeksvaardigheden verworven die in dit project van belang zijn.

In het collectieve praktijkonderzoek ten behoeve van de eigen schoolontwikkeling zal de student uitdrukkelijk worden uitgedaagd theoretische kennis over leren en innoveren (extern referentiekader) te verbinden met het onderzoek naar de eigen onderwijspraktijk. Tevens vraagt dit project dat de student in staat is met zijn/haar team de collectieve professionaliteit te onderzoeken (gemeenschappelijke opvattingen, overtuigingen, waarden) en collectief zin te geven aan de uitkomsten van het onderzoek en daaraan consequenties te verbinden.

In dit project begeleidt en stimuleert de student zijn collega's in het collectieve proces. Hij doet dat door middel van feedback en ondersteuning en leert mede op basis van de directe feedback van anderen hierop. Vanwege de omvang van dit onderdeel en de tijd die ervoor nodig is, zal de schriftelijke verslaglegging en de mondelinge presentatie in periode vijf plaats vinden.

Het onderzoek naar de context van de school start met het verwerven van (theoretische) kennis over de context van scholen. Via enkele expertbijeenkomsten in de opleiding krijgt de student inzicht in de infrastructuur van instellingen waarmee scholen samenwerken, de doelen van deze samenwerking en de wijze waarop die wordt vormgegeven. Aan de hand van deze kennis formuleert de student een of meer onderzoeksvragen en maakt hij een plan voor het verzamelen en analyseren van data. Dit plan zal hij in periode vijf uitvoeren.

De inhoud en doelen van de vierde periode:

De student:

1. verdiept zijn theoretische kennis op het gebied van collectief praktijkonderzoek (het betreft hier onderwerpen die gerelateerd zijn aan (combinaties van) de SBL-competenties);
2. onderzoekt de eigen onderwijspraktijk met het oog op de verdere ontwikkeling ervan (schoolontwikkelvraag uit tripartiete overleg);
3. initieert het proces van collectief onderzoek naar de eigen schoolontwikkelvraag en ondersteunt collega's hierbij;
4. onderzoekt samen met zijn collega's de collectieve professionele identiteit van zijn schoolteam;
5. ontwikkelt met collega's de eigen onderwijspraktijk op basis van de uitkomsten van het collectieve onderzoek;
6. verwerft kennis over de organisaties waarmee scholen samenwerken, de wijze waarop en de doelen van deze samenwerking;
7. maakt een plan van aanpak voor het onderzoek naar de context van de school.

Vijfde periode

In periode vijf staat de uitvoering van het plan voor het onderzoek naar de context van de school centraal. Hierbij hanteert de student de cyclische aanpak. Deze omvat: het verzamelen van informatie (bijvoorbeeld interviews met belanghebbenden), het interpreteren daarvan en het op basis daarvan formuleren van aanbevelingen.

Ook in het contextonderzoek wordt de student uitgedaagd betekenis te verlenen aan zijn eigen onderzoeksbevindingen. Daarvoor benut hij de theoretische kennis over context van scholen, die hij verworven heeft via literatuuronderzoek en/of het raadplegen van experts. Tevens wordt verlangd dat de student aan de hand van eigen opvattingen, overtuigingen en waarden zin geeft aan de uitkomsten van zijn onderzoek.

In dit project wordt de student niet gevraagd op basis van deze aanbevelingen de context van de school te veranderen. Dit zou niet realistisch zijn. Bovendien valt een dergelijke innovatie buiten de context van deze masteropleiding.

In periode vijf wordt de master afgerond. De student schrijft een verslag over het collectieve praktijkonderzoek en beantwoordt hierin de schoolontwikkelvraag. Hij verantwoordt ten overstaan van school en opleiding het collectieve onderzoek en de uitkomsten ervan op basis van de afspraken die in het tripartiete overleg zijn gemaakt. Tevens schrijft hij een reflectieverslag waarin hij zijn eigen aandeel in het collectieve onderzoek beschrijft, in het bijzonder de wijze waarop hij de processen heeft geïnitieerd en zijn collega's heeft begeleid. In dit verslag expliciteert en verantwoordt hij ook de eigen leeropbrengsten, in termen van competenties en de integratie van de drie kennismodi.

In deze periode maakt de student ook een schriftelijk verslag van zijn onderzoek naar de context van de school en geeft er een presentatie over.

Periode vijf wordt afgesloten met het uitreiken van het diploma.

De inhoud en doelen van de vijfde periode:

De student:

1. onderzoekt aan de hand van de cyclus de context van de school;
2. leidt aanbevelingen af op basis van zijn bevindingen voor de innovatie van de school in relatie tot haar context;
3. betreft belanghebbenden bij het onderzoek naar de context van de school;
4. expliciteert de opzet, de uitvoering en de opbrengsten van het collectieve praktijkonderzoek en legt hierover verantwoording af;
5. expliciteert de opzet, de uitvoering en de opbrengsten van het onderzoek naar de context van de school en legt hierover verantwoording af.

Aan het eind van de opleiding heeft de student de volgende kwalificaties verworven:

De master-leraar:

1. initieert onderwijsontwikkeling op basis van inhoudelijk gezag (zowel in het eigen primair proces als bij collega's en op schoolniveau) en begeleidt collega' daarin;
2. initieert de ontwikkeling van de professionele identiteit voor zichzelf, voor collega's en op schoolniveau;
3. werkt op een transparante en systematische wijze aan onderwijs ontwikkelingsprojecten (resultaatgericht, lange en korte termijn verbindend);
4. ontwikkelt zijn referentiekader op blijvende wijze onder andere door het onderhouden en zoeken van netwerken, het bijwonen van conferenties en het bestuderen van literatuur;
5. draagt bij aan de ontwikkeling van de body of knowledge van de beroepsgroep (bijvoorbeeld door publicaties, door workshops of door colleges);
6. heeft een onderzoekende houding, waarin integratie van kennis binnen specifieke contexten tot nieuwe vragen leidt;
7. verantwoordt zijn handelen, zowel qua resultaten, methodisch, inhoudelijk als procesmatig en communiceert daarover met relevante doelgroepen van binnen en buiten de eigen schoolorganisatie.

Docenten, lectoren en tutoeren

Bij de ontwikkeling en uitvoering van de Master Leren en Innoveren zijn de volgende docenten, lectoren en tutoeren betrokken:

Kerndocenten/lectoren

- Drs. B. van den Berg, lector Dynamische identiteitsontwikkeling, Marnix Academie
- Dr. J.H.M. Castelijns, lector Integrale vernieuwing van school en opleiding, Marnix Academie
- Dr. J.J.M. Geldens, associate lector Leren in leerwerkgemeenschappen, De Kempel
- Dr. B. Koster, lector Integrale vernieuwing van school en opleiding, Kantelende Kennis Interactum
- Dr. W. Roelofs, lector Academische Basisschool, Hogeschool Domstad
- Dr. M. Vermeulen, lector De school als professionele arbeidsorganisatie, Interactum

Expert- en gastdocenten

- Dr. R. Damhuis, lector Interactie en taalbeleid in multiculturele scholen, Marnix Academie
- Prof dr. Luc Stevens, directeur NIVOZ
- Dr. R. Keijzer, hogeschooldocent IPabo, lid kenniskring Kantelende Kennis
- Dr. K. Bokhorst, hogeschooldocent, orthopedagoog, IPabo
- Dr. J.H.G. Boland, hogeschooldocent, taalwetenschappen, Ipabo
- Dr. J. van der Hoeven, onderzoeksleider NIVOZ
- A.E. Karelse, hogeschooldocent, innovatie, Ipabo
- Dr. R. Keijzer, hogeschooldocent rekenen/wiskunde IPabo
- Dr. M.J.H. Kool, hogeschooldocent rekenen/wiskunde, Hogeschool Domstad
- Dr. M.J.M. Leijgraaf, lector Godsdienst en Levensbeschouwing, IPabo
- Dr. H.L. Pompeijus, lector leren in gemeenschappen, Hogeschool De Kempel
- H. Renting, senior adviseur Marnix Onderwijs Centrum

Tutoeren

- Dr. M. van Diepen, hogeschooldocent, taalonderwijs, Marnix Academie
- Drs. M. Jansen, hogeschooldocent, Marnix Academie
- Drs S.A. Lit, hogeschooldocent, Hogeschool Domstad
- Drs. C. Meijlink, senior adviseur Marnix Onderwijscentrum
- Drs. F.C. Munk, hogeschooldocent IPabo
- H.M.H. de Rooij, hogeschooldocent, Hogeschool Domstad

Instream, doorstroom, uitstroom

Doelgroep

De Master Leren en Innoveren richt zich op excellente docenten, teacher leaders, uit het primair, voortgezet en beroepsvoorbereidend onderwijs, die een voortrekkersrol willen vervullen op het gebied van innovatie in hun organisatie.

Instream

Voorwaarden voor toelating tot het eerste jaar zijn:

1. ten minste een afgeronde hbo-opleiding voor het onderwijs;
2. ten minste drie jaar werkervaring als leraar;
3. de student heeft een werkplek die voldoet aan de eisen van leerwerkplek;
4. de intakeprocedure wordt met een positief studieadvies afgerond.

De intakeprocedure bestaat uit een toets op de formele ingangseisen (zie hierboven) en een gesprek tussen de student-kandidaat en de coördinerend docent of een lector.

In dit gesprek komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. de bewijsvoering van de student, dat hij een excellente leraar is. Een verklaring van zijn werkgever dient hierbij ter ondersteuning;
2. het door de student opgestelde presentatieportfolio. In dit 'position paper' analyseert de student zijn eigen positie en functioneren op de werkplek;
3. de leerwerkplek van de student en of deze voldoet aan de eisen;
4. de motivatie van de student.

Als de student aan de voorwaarden voor instroom voldoet, wordt er een tripartiete overkomst getekend tussen de student, de werkgever van de student en de opleidingsmanager van de Master Leren en Innoveren. Studenten die niet direct voldoen aan de instroomeisen wordt in voorkomende gevallen verzocht aanvullende informatie te geven. Voor studenten die menen op basis van eerder verworven competenties te kunnen instromen is een procedure opgesteld.

Doorstroom

Aan het eind van het eerste jaar is er een tweede begeleidingsgesprek met de tutor. In dit gesprek wordt vastgesteld of de student naar het tweede jaar kan doorstromen. Om te kunnen doorstromen naar het tweede jaar moet de student 75% van de te behalen ects behaald hebben.

Uitstroom

Als alle opdrachten met een voldoende beoordeling zijn afgerond, ontvangt de student het diploma hbo Master Leren en Innoveren.

Het bachelor-master stelsel in het hoger onderwijs in Nederland onderscheidt master-opleidingen met een wetenschappelijke of een professionele oriëntatie. De Master Leren en Innoveren is door de NVAO geaccrediteerd op het niveau: 'master met een professionele oriëntatie'. Professioneel wil hier zeggen: kunnen functioneren als innovatieve professional in een multidisciplinaire onderwijsomgeving.

Kosten, tijdsbesteding en locatie

De Master Leren en Innoveren is een bekostigde masteropleiding. Dit betekent dat de overheid het grootste deel van de kosten voor haar rekening neemt.

Opleidingsplaatsen	Het feit dat de overheid de opleiding subsidieert, betekent dat er voor de Master Leren en Innoveren een beperkt aantal bekostigde plaatsen beschikbaar is. Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld.
Kosten	De student betaalt zelf het collegegeld van €1500 per jaar. Dit is inclusief materiaalkosten, maar exclusief verblijfskosten (ongeveer € 200) en de kosten voor boeken (ongeveer € 500 per jaar). Op de Master Leren en Innoveren is de lerarenbeurs van toepassing. Het Isat nummer is 44135 (zie www.ib-groep.nl).
Locaties	De uitvoeringslocatie van de studiedagen van de Master Leren en Innoveren is de Marnix Academie, Vogelsanglaan 1 in Utrecht. De leerkringen kunnen in overleg met medestudenten op een andere locatie plaatsvinden. Bij voldoende aanmelding kunnen besturen op locatie een traject arrangeren.
Data	<p>De opleiding start in september 2009. De studiedagen zijn op donderdag van 9.30 – 16.30 uur. De tweedaagsen vinden plaats op donderdag en vrijdag (iedere periode start met een tweedaagse). Zie ook het rooster op: www.lereneninnoveren.nl</p> <p>De data voor het tweede jaar worden later bekend gemaakt.</p>
Informatie	<p>Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het bedrijfsbureau van de masteropleidingen: Telefoon: 030 275 35 80 E-mail: info@lereneninnoveren.nl Website: www.lereneninnoveren.nl</p> <p>Voor inhoudelijke informatie kunt u contact opnemen met drs. Peter Dijkhoorn, opleidingsmanager masteropleidingen: Telefoon: 030 275 35 80 E-mail: p.dijkhoorn@hsmarnix.nl</p>
Aanmelden	<p>Aanmelding voor de Master Leren en Innoveren vindt plaats in vier stappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stap 1: voorlopige aanmelding via het bijgesloten formulier bij de Marnix Academie • Stap 2: u ontvangt een intakeformulier en wordt uitgenodigd voor een intakegesprek • Stap 3: intakegesprek • Stap 4: definitieve aanmelding <p>De definitieve aanmelding vindt plaats via www.studielink.nl, omdat de Master Leren en Innoveren een bekostigde opleiding is.</p>
Algemene voorwaarden	Bij de inschrijving voor de Master Leren en Innoveren zijn de algemene voorwaarden van de Marnix Academie van toepassing. Deze zijn te verkrijgen bij het bedrijfsbureau.

Aanmeldingsformulier Master Leren en Innoveren 2009 - 2010

Start september 2009
Prijs per jaar € 1.500,- (exclusief boeken en verblijfskosten)
Locatie Utrecht

Achternaam:

(gehuwde vrouwen altijd (ook) de meisjesnaam vermelden)

Voorletters:

Roepnaam:

Voornamen voluit:

Adres (privé):

Postcode:

Plaats:

Telefoon:

E-mail:

Geboortedatum:

man

vrouw

Geboorteplaats:

Factuur zenden aan school privé

Naam school:

Adres (school):

Postcode:

Plaats:

Telefoon:

E-mail:

Beroep/functie:

Handtekening:

Datum:

Zenden aan (postzegel is niet nodig):

Marnix Onderwijscentrum

Antwoordnummer 736

3500 ZH Utrecht

Na aanmelding ontvangt u verdere informatie over de intakeprocedure en wordt u uitgenodigd voor een gesprek.

Een korte karakteristiek van de Master Leren en Innoveren

Inhoud

De samenwerkende hogescholen van Interactum bieden:

- een tweejarige professionele hbo-master voor teacher leaders in de schoolorganisatie gericht op de competenties waarover een vernieuwer van onderwijs moet beschikken;
- een unieke masteropleiding waarin leren en innoveren centraal staan;
- een unieke masteropleiding waarin onderzoek in de praktijk een centrale plaats inneemt;
- werkvormen die theorie en praktijk met elkaar verbinden;
- een programma waarin persoonlijke ontwikkeling en organisatieontwikkeling samen gaan;
- persoonlijke coaching gericht op ontwikkeling;
- lectoren en expertdocenten van vijf Interactum-hogescholen;
- een geaccrediteerde opleiding met als afsluiting de graad Master of Education.

De Master Leren en Innoveren is geaccrediteerd door de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).

Programma

Het programma omvat:

- vijf perioden verdeeld over twee jaar:
- eerste jaar drie perioden – het accent op de theorie;
- tweede jaar twee perioden – het accent op praktijkonderzoek.
- persoonlijke begeleiding;
- (onderzoeks)praktijkopdrachten;
- colleges, workshops en leerkringen;
- het schrijven van een eindschrift (thesis).

marnix academie

